Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

19 септември 2013 година*

„Социална сигурност — Регламент (ЕИО) № 1408/71 — Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария — Швейцарски граждани, които пребивават в Швейцария и работят в Люксембург — Предоставяне на обезщетение за родителски отпуск — Понятие за семейно обезщетение“

По съединени дела C-216/12 и C-217/12

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Cour de cassation (Люксембург) с актове от 26 април 2012 г., постъпили в Съда на 8 май 2012 г., в рамките на производства по дела

Caisse nationale des prestations familiales

срещу

Fjola Hliddal (C-216/12),

Pierre-Louis Bornand (C-217/12),

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: г-н T. von Danwitz, председател на състав, г-н A. Rosas (докладчик), г-н E. Juhász, г-н D. Šváby и г-н C. Vajda, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Wathelet,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за Caisse nationale des prestations familiales, от M. Thewes, avocat,

— за г-жа Hliddal и г-н Bornand, от C. Erpelding, avocat,

— за Европейската комисия, от г-н V. Kreuschitz и г-н D. Martin, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

* Език на производството: френски.

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35, поправка в ОВ L 32, 2008 г., стр. 31), изменен с Регламент (ЕО) № 1606/98 на Съвета от 29 юни 1998 г. (ОВ L 209, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 76, наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“).

2 Тези запитвания са отправени в рамките на два спора между Caisse nationale des prestations familiales (наричана по-нататък „CNPF“) и съответно г-жа Hliddal и г-н Bornand, които пребивават в Швейцария и извършват дейност като заети лица в Люксембург, по повод отказа на тази каса да им предостави обезщетение за родителски отпуск.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1 от Регламент №°1408/71 съдържа определенията, които са приложими в уредената от него област.

4 Член 1, буква ф) от този регламент предвижда:

„i) терминът *семейни обезщетения* означава всички парични обезщетения и обезщетения в натура, които са предназначени за посрещане на семейни разходи съгласно законодателството, предвидено в член 4, параграф 1, буква з), без посочените в приложение II специални помощи за раждане на дете или осиновяване;

ii) *семейни помощи* означава периодични парични обезщетения, които се отпускат изключително според броя и, по целесъобразност, възрастта на членовете на семейството“.

5 Съгласно член 4, параграф 1, буква з) от посочения регламент той се прилага за цялото законодателство във връзка с клоновете на социална сигурност, което има отношение към семейните обезщетения.

6 Член 5 от Регламент 1408/71 предвижда:

„Държавите членки посочват законодателството и схемите по член 4, параграфи 1 и 2, специалните обезщетения, получавани без вноски по член 4, параграф 2а, минималните обезщетения по член 50 и обезщетенията по членове 77 и 78 в декларации, които подлежат на уведомяване и публикуване в съответствие с член 97“.

7 Член 13, озаглавен „Общи правила“, от посочения по-горе регламент гласи:

„1. [Без да се изключва прилагането на] членове 14в и 14е, лицата, за които се прилага настоящият регламент, са подчинени на законодателството само на една-единствена държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с разпоредбите в настоящия дял.

2. [Без да се изключва прилагането на] членове от 14 до 17:

а) лице, което е заето на работа на територията на една държава членка, е подчинено на законодателството на тази държава, дори и ако пребивава на територията на друга държава членка, или ако седалището или мястото на стопанска дейност на предприятието или лицето, което го е наело на работа се намира на територията на друга държава членка;

[…]“.

8 Член 73 от посочения регламент има следния текст:

„Заето или самостоятелно заето лице, което е подчинено на законодателството на държава членка, има право, по отношение на членовете на неговото семейство, които пребивават в друга държава членка, на семейните обезщетения, предвидени от законодателството на първата посочена държава като пребиваващи в тази държава лица, съобразно разпоредбите на приложение VI“.

9 Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, за свободно движение на хора, подписано в Люксембург на 21 юни 1999 г. и одобрено от името на Европейската общност с Решение 2002/309/ЕО, Евратом на Съвета и на Комисията от 4 април 2002 година относно Споразумение за научно и технологично сътрудничество (ОВ L 114, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 27, стр. 25, наричано по-нататък „Споразумението ЕО—Швейцария“), предвижда в член 8:

„Договарящите се страни предоставят условия в съответствие с приложение II за съгласуване на системите за социална сигурност с конкретната цел да:

а) се осигури равнопоставеност;

б) се определи приложимото законодателство;

в) се натрупват, за целите на придобиване и запазване на правото на [обезщетения], и изчисляване на такива [обезщетения], на всички периоди, взимани предвид от националното законодателство на съответните страни;

г) се изплащат [обезщетения] на лица, пребиваващи на територията на договарящите се страни;

д) се насърчава взаимната административна помощ и сътрудничество между органите и институциите“.

10 Приложение II към Споразумението ЕО—Швейцария относно координирането на схемите за социална сигурност предвижда в член 1 от него:

„1. Договарящите се страни се споразумяха, по отношение на координацията на схемите за социална сигурност, да прилагат помежду си актовете на Общността, на които се прави позоваване, които са в сила към датата на сключване на споразумението и така както [са изменени] с раздел А от настоящото приложение, или правила, равносилни на тези актове.

2. Терминът „държава членка (държави членки)“, съдържащ се в актовете, посочени в раздел А от настоящото приложение, трябва да се разбира като включващ Швейцария в допълнение на страните, обхванати от съответните актове на Общността“.

11 В раздел А от посоченото приложение се прави позоваване по-конкретно на Регламент № 1408/71.

12 Следва да се отбележи, че Регламент № 1408/71 е заменен от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82, поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12), който се прилага от 1 май 2010 г., и считано от тази дата, отменя Регламент № 1408/71. Приложение II към Споразумението ЕО—Швейцария е актуализирано с Решение № 1/2012 на Съвместния комитет, създаден съгласно Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора от 31 март 2012 година за замяна на приложение II към посоченото споразумение относно координацията на схемите за социална сигурност (ОВ L 103, стр. 51), влязло в сила на 1 април 2012 г. В приложение II към Споразумението ЕО—Швейцария вече се прави позоваване на Регламент № 883/2004. Фактите по разглежданите в главните производства спорове обаче предхождат датата на влизане в сила на това решение, поради което Регламент № 1408/71 остава приложим, с оглед на действието му по време, по отношение на споровете по главните производства, тъй като, от една страна, съгласно член 90, параграф 1 от Регламент № 883/2004 Регламент № 1408/71 остава в сила и продължава да има правно действие за целите по-специално на Споразумението—ЕО Швейцария, докато това споразумение не бъде изменено, и от друга страна, приложение II, раздел А, точка 3 от Споразумението ЕО-Швейцария в изменената му редакция продължава да се позовава на Регламент № 1408/71, „когато става въпрос за случаи в миналото“.

Люксембургското право

13 Член L. 234-43, параграф 1 от Кодекса на труда предвижда:

„Въвежда се специален отпуск, наречен „родителски отпуск“, който се предоставя предвид раждането или осиновяването на едно или повече деца, за които се плащат семейни помощи и които се намират с лицето, желаещо да ползва родителски отпуск, в отношения, отговарящи на условията по член 2, втора и трета алинея от изменения Закон от 19 юни 1985 г. за семейните помощи и за създаване на Националната каса за семейни обезщетения, като ползването на този отпуск е възможно до навършване на петгодишна възраст от децата.

Право на родителски отпуск има всяко лице, наричано по-нататък „родител“, което:

— има местожителство и пребивава трайно в Люксембург или по отношение на което се прилагат общностните норми;

— работи законно на територията на Великото херцогство Люксембург към момента на раждането или приемането на детето или децата, които ще осинови, и без прекъсване в период от поне дванадесет последователни месеца, непосредствено предхождащ родителския отпуск, при един и същи, законно установен във Великото херцогство Люксембург работодател, по трудов договор или договор за ученичество, при месечна заетост, равна поне на половината от нормалната продължителност на работното време в предприятието, предвидена в закон или колективен трудов договор, при условие че трудовият договор или договорът за ученичество действа през целия период на родителския отпуск;

— без прекъсване е било задължително осигурено в качеството му на работник по трудов договор или договор за ученичество на основание член 1, първа алинея, точки 1, 2 и 10 от Кодекса за социално осигуряване;

— отглежда в своя дом детето или децата от момента на раждането или приемането с оглед на осиновяване, когато става въпрос за родителски отпуск по член L. 234-45, параграф 3, или поне от датата, на която съгласно член L. 234-46, параграф 2 трябва да се изпрати молбата, когато става въпрос за родителски отпуск по член L. 234-45, параграф 4, и през целия период на родителския отпуск се посвещава основно на тяхното отглеждане;

— при родителски отпуск с пълно преустановяване на работа не извършва никаква професионална дейност по време на отпуска, а при родителски отпуск, съчетан с работа на непълно работно време, извършва една или няколко професионални дейности на непълно работно време, като общата месечна продължителност на времето, през което фактически е работил, включително евентуално под формата на извънреден труд, не трябва да надвишава половината от нормалната месечна продължителност на работното време в предприятието, предвидена в закон или колективен трудов договор“.

14 Член 306 от Кодекса за социално осигуряване предвижда:

„(1) По време на родителски отпуск, разрешен на основание членове от L. 234-43 до L. 234-49 от Кодекса на труда, членове от 29 bis до 29 septies от изменения Закон от 16 април 1979 г. за общия статут на държавните служители и членове от 30 bis до 30 septies от изменения Закон от 24 декември 1985 г. за общия статут на общинските служители, трудовото възнаграждение е заменено от парично обезщетение, наричано по-нататък „обезщетението“, с фиксиран размер, който е 1 778,31 EUR месечно при родителски отпуск с пълно преустановяване на работа и 889,15 EUR месечно при родителски отпуск, съчетан с работа на непълно работно време. Това обезщетение се изплаща ежемесечно по време на целия родителски отпуск, чиято продължителност се урежда от настоящата глава.

[…]

(2) Право на обезщетение за периода на родителския отпуск, предоставян предвид раждането или осиновяването на едно или повече деца, за които се плащат семейни помощи и които се намират с лицето, желаещо да ползва родителски отпуск, в отношения, отговарящи на условията по член 270, втора и трета алинея, до навършване на петгодишна възраст от децата има и самостоятелно заето лице, което:

a) има местожителство и пребивава трайно в Люксембург или по отношение на което се прилагат общностните норми;

b) е законно установено на територията на Великото херцогство Люксембург към момента на раждането или приемането на детето или децата, които ще осинови;

c) без прекъсване е било задължително осигурено в качеството му на самостоятелно заето лице в период от поне дванадесет последователни месеца, непосредствено предхождащ родителския отпуск, на основание член 1, първа алинея, точки 4), 5) и 10) от настоящия кодекс;

[…]“.

15 Съгласно член 308 от същия кодекс:

„(1) Обезщетението при отпуск, ползван непосредствено след отпуска за раждане или отпуска за приемане на дете, не може да се кумулира нито с помощта за отглеждане на дете или нелюксембургска помощ от същото естество, нито с нелюксембургско обезщетение за

родителски отпуск, предоставени за същото или същите деца, като това не се прилага за помощта за продължително отглеждане на три или повече деца или дете инвалид и за еквивалентна нелюксембургска помощ.

(2) Ако, независимо от забраната за кумулиране, някой от родителите поиска или приеме, дори след прекратяване на изплащането на обезщетението, нелюксембургска помощ или нелюксембургско обезщетение от категорията на посочените в предишната алинея за периода до навършване на двегодишна възраст от детето, вече изплатеното обезщетение за родителски отпуск подлежи на връщане. При кумулиране с помощ за отглеждане на дете по член 299 обезщетението за родителски отпуск продължава да се изплаща, а сумата, която вече е изплатена като помощ за отглеждане на дете, се приспада от бъдещите месечни плащания на обезщетението. При невъзможност за приспадане тази сума подлежи на връщане.

(3) Родителят, който е получил помощ за отглеждане на дете или нелюксембургска помощ от същото естество, губи правото на обезщетение за родителски отпуск за същото дете, ползван (впоследствие) до навършване на петгодишна възраст от детето.

(4) Обезщетението за отпуск, ползван (впоследствие) до навършване на петгодишна възраст от детето, не може да се изплаща едновременно с помощта за отглеждане на дете или с нелюксембургска помощ от същото естество, поискана от другия родител за същото или същите деца, като това не се прилага за помощта за продължително отглеждане на три или повече деца или дете инвалид и за еквивалентна нелюксембургска помощ. Ако обезщетението и помощта са поискани за един и същи период, се изплаща само обезщетението за родителски отпуск. Месечната помощ за отглеждане на дете или нелюксембургската помощ от същото естество, която е била изплащана едновременно с обезщетението за родителски отпуск, се приспада от бъдещите месечни плащания на обезщетението. При невъзможност за приспадане тази сума подлежи на връщане.

(5) Ако един и същи родител има право на обезщетение и на помощ за две различни деца, месечните плащания на помощта за отглеждане на дете се спират по време на родителския отпуск. Месечната помощ от същото естество, изплатена по нелюксембургска схема, се приспада от месечното обезщетение за родителски отпуск до размер на шест месечни плащания за дете. При невъзможност за приспадане тази сума подлежи на връщане“.

Споровете по главните производства и преюдициалният въпрос

16 Г-жа Hliddal и г-н Bornand са швейцарски граждани, които живеят в Швейцария със семействата си и същевременно работят като командири на полет в предприятие за въздушен превоз в Люксембург.

17 Управителният комитет на CNPF отказва да им предостави обезщетение за родителски отпуск с мотива, че не отговарят на условията, предвидени в член L. 234-43 от Кодекса на труда, според който лицето, желаещо да ползва родителски отпуск, трябва да има местожителство и да пребивава трайно в Люксембург или за него да се прилагат общностните регламенти.

18 С решения от 17 август 2010 г. Conseil arbitral des assurances sociales (арбитражен съвет по социално осигуряване), пред който г-жа Hliddal и г-н Bornand обжалват решенията на управителния комитет на CNPF, изменя посочените решения, приема, че жалбите са основателни, и връща преписките на CNPF.

19 CNPF подава въззивни жалби срещу решенията на Conseil arbitral des assurances sociales пред Conseil supérieur de la sécurité sociale (върховен съвет по социално осигуряване), който с решения от 16 март 2011 г. потвърждава обжалваните решения.

20 CNPF подава пред запитващата юрисдикция касационни жалби срещу решенията на Conseil supérieur de la sécurité sociale, като изтъква шест основания за отмяна, които, с изключение на шестото, са отхвърлени от запитващата юрисдикция в решенията за отправяне на преюдициалните запитвания.

21 Що се отнася до шестото основание за отмяна, изтъкнато от CNPF, а именно: нарушаване, отказ да се приложи, неправилно прилагане или неправилно тълкуване на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент 1408/71, Cour de cassation сочи, че след анализ на целта и условията за предоставяне на обезщетението за родителски отпуск Conseil supérieur de la sécurité sociale е достигнал до извода, че „обезщетението за родителски отпуск се предоставя основно за семейни цели […]. По същество (то е насочено) към покриване или най-малкото намаляване на финансовата загуба, причинена от временния отказ от извършване на професионална дейност, и към посрещане на разходите за издръжката на малки деца, за грижите за тях и за отглеждането им“.

22 Според запитващата юрисдикция Conseil supérieur de la sécurité sociale добавя, че „[о]бстоятелството, че освен това в идеалния случай родителският отпуск би могъл допълнително да има положително въздействие върху пазара на труда, тъй като може евентуално да освободи определен брой работни места, които да бъдат заети от безработни, или още според начина на организирането му […] — да доведе до по-добро разпределение между бащите и майките на задачите, свързани с отглеждането на децата, не поставя под съмнение основната му цел“.

23 Тъй като не е сигурен дали обезщетение като това за родителски отпуск, предвидено от люксембургското законодателство, може да се квалифицира като семейно обезщетение по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71, Cour de cassation решава да спре производствата и да отправи до Съда следния преюдициален въпрос, идентично формулиран по дело C-216/12 и по дело C-217/12:

„Представлява ли семейно обезщетение по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от [Регламент № 1408/71], приложим съгласно приложение II, раздел A, [точка 1] към [Споразумението ЕО—Швейцария] и Заключителния акт, подписани в Люксембург на 21 юни 1999 година, обезщетение като това за родителски отпуск, предвидено в членове 306—308 от Кодекса за социално осигуряване?“.

24 С определение на председателя на Съда от 13 юни 2012 г. дела C-216/12 и C-217/12 са съединени.

По преюдициалния въпрос

25 С преюдициалния си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 трябва да се тълкуват в смисъл, че обезщетение за родителски отпуск като предвиденото от люксембургското законодателство представлява семейно обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71.

Становища, представени на Съда

26 Главното съображение на CNPF е, че Съдът трябва да приеме, че произнасянето по поставения от запитващата юрисдикция въпрос е извън неговата компетентност, тъй като Споразумението ЕО—Швейцария не е приложимо. Всъщност правната уредба на родителския отпуск в Люксембург произтичала от закон от 12 февруари 1999 г. за транспониране на Директива

96/34/ЕО на Съвета от 3 юни 1996 година относно рамковото споразумение за родителския отпуск, сключено между Съюза на конфедерациите на индустриалците и на работодателите в Европа (UNICE), Европейския център на предприятията с държавно участие (CEEP) и Европейската конфедерация на профсъюзите (ЕКП) (ОВ L 145, стр. 4; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 3, стр. 160). Швейцарски гражданин обаче не можел да се ползва от национално законодателство, с което се транспонира тази директива, тъй като нито посоченото споразумение, нито приложенията към него се позовават на директивата.

27 При условията на евентуалност, CNPF счита, че разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск не може да се разглежда като социалноосигурително обезщетение. Във връзка с това подчертава, че ползването на родителския отпуск и следователно правото на обезщетение за родителски отпуск зависят от индивидуално и отчасти дискреционно решение на работодателя, а не се предоставят в предварително предвиден в закона случай.

28 Освен това обезщетението за родителски отпуск не попадало в нито една от категориите обезщетения, изброени в член 4, параграф 1 от Регламент № 1408/71.

29 Посоченото обезщетение не представлявало семейно обезщетение, а от гледна точка на Регламент №°1408/71 по-скоро се доближавало до обезщетение за доброволна безработица, изплащано по време на родителския отпуск. Всъщност разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск не било допълнителен доход и не се предоставяло с цел посрещане на семейните разходи. Напротив, това обезщетение представлявало заплащане по трудов договор или най-малкото зависело от съществуването на такъв договор и следвало да се квалифицира като заместващ доход. Обезщетението не било и допълнителен доход, а същинският доход на лицето, което го получава. Изплащането му се прекратявало при приключване на родителския отпуск, въпреки че разходите, свързани с детето, оставали непроменени.

30 CNPF изтъква и следните обстоятелства, които според нея също изключват възможността за квалифициране на разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск като семейно обезщетение по смисъла на посочения регламент. Това обезщетение можело да се изплаща както на бащата, така и на майката, за едно и също дете, ако и двамата родители работели, и брутният му размер надвишавал минималната заплата за неквалифициран работник. Освен това, право на родителски отпуск по люксембургското право имали в лично качество само родителите и нито един член на техните семейства не можел да се ползва от него. Накрая, Великото херцогство Люксембург не било направило декларация по член 5 от Регламент № 1408/71.

31 Г-жа Hliddal и г-н Bornand поддържат, че отговорът на въпроса на запитващата юрисдикция трябва да е утвърдителен.

32 Най-напред, подчертават, че обезщетението за родителски отпуск е социалноосигурително обезщетение. Всъщност то се предоставяло в предварително предвиден в закона случай, а именно когато лицето, което го претендира, докаже, че ползва родителски отпуск, и без каквато и да е индивидуална преценка на нуждите на това лице. Работодателят бил този, който преценява предпоставките за разрешаване на родителския отпуск, но преценката на условията за предоставяне на обезщетението била изцяло от компетентността на органа за социална сигурност, който изплаща обезщетението.

33 Обезщетението за родителски отпуск било също така семейно обезщетение, тъй като се предоставя на всеки родител, работещ по трудов договор, предвид раждането или осиновяването на едно или повече деца, които родителят, на когото е предоставено обезщетението, трябва да отглежда и възпитава в своя дом през целия период на родителския

отпуск. Пряката цел и основната последица на обезщетението били посрещане на семейните разходи. Всъщност целта му била да се даде възможност на единия от родителите да се посвети на отглеждането на малко дете и по-специално да плаща за отглеждането на това дете и посреща останалите разходи по грижите за него и по отглеждането му, и евентуално — да се ограничат неблагоприятните финансови последици от отказа на родителя от получаване на доход от професионална дейност. Накрая, определянето на CNPF като орган платец подчертавало семейния характер на посоченото обезщетение.

34 Европейската комисия посочва, най-напред, че въпросът дали швейцарските граждани се ползват от разглежданата в главните производства люксембургска правна уредба, не е поставен от запитващата юрисдикция на Съда, поради което не следвало той да се произнася по него.

35 Що се отнася до поставения от запитващата юрисдикция въпрос, Комисията счита, че по смисъла на правото на Съюза предвиденото от люксембургската правна уредба обезщетение за родителски отпуск е социално-осигурително обезщетение, а не заплащане за труд. Всъщност в областта на свободно движение на работниците понятието „заплащане“ по принцип предполагало съществуване на непрекратено трудово правоотношение. Когато обаче работникът е в родителски отпуск, трудовото правоотношение временно спирало да действа. Освен това в случая средствата за изплащане на обезщетенията за родителски отпуск се набирали от лихвите за забавено плащане на социалния налог върху горивата. Остатъкът бил за сметка на държавния бюджет. Следователно обезщетението не се плащало от работодателя.

36 Комисията освен това счита, че става въпрос за семейно обезщетение по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71. В тази връзка тя се позовава по-специално на това, че съгласно член 308 от Кодекса за социално осигуряване обезщетението за родителски отпуск не може да се кумулира нито с помощта за отглеждане на дете, нито с предоставено в чужбина обезщетение за родителски отпуск, отнасящи се до същото дете. Такива разпоредби, забраняващи кумулиране, били характерни за семейните обезщетения. Освен това размерът на посоченото обезщетение бил фиксиран и не зависел от заплатата, която е получавал преди това съответният работник.

Отговор на Съда

37 Най-напред, следва да се установи, че CNPF оспорва приложимостта на Споразумението ЕО-Швейцария по отношение на споровете, разглеждани в главните производства, и следователно — компетентността на Съда да отговори на поставения от запитващата юрисдикция въпрос.

38 Както правилно подчертава запитващата юрисдикция, чрез изричното позоваване на Регламент № 1408/71 Споразумението ЕО—Швейцария разширява спрямо швейцарските граждани действието на този регламент по отношение на лицата. С поставения въпрос, който е за тълкуване на регламента, запитващата юрисдикция иска да установи дали обезщетение за родителски отпуск като разглежданото в главните производства се обхваща от действието по предмет на посочения регламент и следователно — от позоваването на този регламент в посоченото споразумение, и поради това може да се претендира от швейцарски гражданин. Освен това обстоятелството, че в споразумението липсва позоваване на Директива 96/34, която според CNPF е транспонирана в националното право със Закона от 12 февруари 1999 г. за родителския отпуск и отпуска по семейни причини, в това отношение е без значение за споровете, разглеждани в главните производства.

39 При тези обстоятелства произнасянето по поставения въпрос е от компетентността на Съда.

40 На първо място, следва да се прецени дали обезщетение за родителски отпуск трябва да се разглежда като „заплащане“ по смисъла на член 157 ДФЕС или като „социалноосигурително обезщетение“ по смисъла на Регламент № 1408/71.

41 Съгласно член 157, параграф 2 ДФЕС под „заплащане“ се разбира обичайната основна или минимална заплата или надница, както и всяка друга придобивка в пари или в натура, изплатена пряко или непряко от работодателя на работника за неговия труд“. Според постоянната съдебна практика посоченото понятие обхваща всички настоящи или бъдещи придобивки, стига да са изплатени, макар и непряко, от работодателя на работника за неговия труд, независимо дали са изплатени въз основа на трудовия договор, в изпълнение на законови разпоредби или доброволно (вж. Решение от 17 май 1990 г. по дело Barber, C-262/88, Recueil, стр. I-1889, точка 12, Решение от 19 ноември 1998 г. по дело Høj Pedersen и др., C-66/96, Recueil, стр. I-7327, точка 32, Решение от 30 март 2000 г. по дело JämO, C-236/98, Recueil, стр. I-2189, точка 39, както и Решение от 30 март 2004 г. по дело Alabaster, C-147/02, Rec. стр. I-3101, точка 42).

42 От една страна обаче, Съдът е приел, че работникът, упражняващ предвидено от националното законодателство право на отпуск за отглеждане на дете и получаващ във връзка с това помощ за отглеждане на дете от държавата, е в особено положение, което не може да бъде приравнявано на положението на работещ мъж или жена, защото за този отпуск е присъщо спиране на действието на трудовия договор и следователно — на изпълнението на съответните задължения на работодателя и работника (вж. Решение от 21 октомври 1999 г. по дело Lewen, C-333/97, Recueil, стр. I-7243, точка 37, и Решение от 16 юли 2009 г. по дело Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, Сборник, стр. I-6525, точка 57).

43 От друга страна, от преписката не следва, че разглежданото в главните производства обезщетение се плаща, макар и непряко, от самия работодател.

44 От гореизложените съображения следва, че разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск не представлява заплащане по смисъла на член 157 ДФЕС.

45 На второ място, трябва да се провери дали обезщетението за родителски отпуск, предвидено в член 306 от Кодекса за социално осигуряване, отговаря на установените от съдебната практика критерии за квалифициране на обезщетение като социалноосигурително по смисъла на Регламент № 1408/71.

46 Най-напред, следва да се подчертае, че само по себе си обстоятелството, че люксембургското правителство не е посочило в декларация по член 5 от Регламент № 1408/71, че обезщетението за родителски отпуск, предвидено в член 306 от Кодекса за социално осигуряване, е схема по член 4, параграфи 1 и 2 от същия регламент, не позволява да се приеме, че това обезщетение не попада в приложното поле на посочения регламент (вж. по-специално Решение от 29 ноември 1977 г. по дело Beerens, 35/77, Recueil, стр. 2249, точка 9, и Решение от 15 март 1999 г. по дело Offermanns, C-85/99, Recueil, стр. I-2261, точка 26).

47 Освен това начинът, по който дадено обезщетение се квалифицира според вътрешното право, не е от определящо значение при преценката дали това обезщетение се обхваща от действието по предмет на Регламент № 1408/71 (вж. Решение от 16 юли 1992 г. по дело Hughes, C-78/91, Recueil, стр. I-4839, точка 14, Решение от 10 октомври 1996 г. по дело Hoever и Zachow, C-245/94 и C-312/94, Recueil, стр. I-4895, точка 17, както и Решение по дело Offermanns, посочено по-горе, точка 37).

48 Според постоянната съдебна практика обезщетението може да се счита за социалноосигурително, доколкото се отпуска на получателите в предвидените от закона случаи и без каквато и да било индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето и

доколкото е свързано с някой от рисковете, изрично изброени в член 4, параграф 1 от Регламент № 1408/71 (вж. по-специално Решение по дело Hughes, посочено по-горе, точка 15, Решение от 21 февруари 2006 г. по дело Hosse, C-286/03, Recueil, стр. I-1771, точка 37; Решение от 18 декември 2007 г. по дело Habelt и др., C-396/05, C-419/05 и C-450/05, Сборник, стр. I-11895, точка 63, както и Решение от 11 септември 2008 г. по дело Petersen, C-228/07, Сборник, стр. I-6989, точка 19).

49 Макар CNPF да твърди, че юридическият факт, пораждащ право на обезщетение за родителски отпуск, в крайна сметка е решението на работодателя да разреши или да откаже ползването на такъв отпуск, самото обезщетение се предоставя в предвиден от закона случай и без каквато и да било индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето.

50 В това отношение, както подчертават г-жа Hliddal и г-н Bornand, следва да се разграничат условията за разрешаване на родителския отпуск и тези за предоставяне на обезщетението при установено наличие на предвиден в закона случай. Само втората група условия се взема предвид за квалифицирането на обезщетението.

51 След като обезщетение за родителски отпуск като разглежданото в главните производства отговаря на първото от двете условия, посочени в точка 48 от настоящото решение, следва освен това да се прецени дали, предвид съставните му елементи и по-специално неговите цели и условията за предоставянето му, това обезщетение представлява семейно обезщетение по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент №°1408/71, или по-скоро става въпрос за заместващ доход, който се доближава до обезщетенията за безработица.

52 Обезщетение като това за родителски отпуск, разглеждано в главните производства, не представлява обезщетение за безработица. Всъщност Съдът е приел, че за разграничаване на отделните категории социалноосигурителни обезщетения следва да се има предвид рискът, покрит от всяко обезщетение. Така обезщетението за безработица покрива риска, свързан със загубата на доход вследствие на изгубване на работа, при положение че работникът все още е годен да работи. Обезщетение, което се предоставя при настъпване на този риск, тоест при изгубване на работа, и което престава да се дължи поради прекратяване на това положение вследствие на започване на платена дейност от съответното лице, трябва да се разглежда като обезщетение за безработица (вж. Решение от 18 юли 2006 г. по дело De Cuyper, C-406/04, Recueil, стр. I-6947, точка 27).

53 Случаят с лице, получаващо обезщетение за родителски отпуск като разглежданото в главните производства, обаче е различен. Това лице не е изгубило работата си, а само е решило временно да спре изпълнението на задълженията по трудовото си правоотношение.

54 Важно е също така да се напомни, че съгласно член 1, буква ф), подточка i) от изменения Регламент № 1408/71 „семейни обезщетения“ са всички парични обезщетения или обезщетения в натура, които са предназначени за посрещане на семейни разходи“. В това отношение Съдът е приел, че семейните обезщетения са предназначени да подпомогнат социално работниците, които издържат семейства, като ангажират обществото в поемането на семейните разходи (вж. Решение от 4 юли 1985 г. по дело Kromhout, 104/84, Recueil, стр. 2205, точка 14, и Решение от 15 март 1999 г. по дело Offermanns, посочено по-горе, точка 38).

55 Изразът „посрещане на семейни разходи“ в тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че обозначава по-специално обществения принос към семейния бюджет, чиято цел е да намали тежестите, свързани с издръжката на децата (Решение по дело Offermanns, посочено по-горе, точка 41, и Решение от 7 ноември 2002 г. по дело Maaheimo, C-333/00, Recueil, стр. I-10087, точка 25).

56 Съдът също така е приел, че обезщетение за отглеждане на дете, което трябва да позволи на единия родител да се посвети на отглеждането на малко дете, и по-специално да плаща за отглеждането на това дете и посреща останалите разходи по грижите за него и по отглеждането му, и което евентуално трябва да ограничи неблагоприятните финансови последици от отказа на родителят от получаване на доход от работа на пълно работно време, има за цел посрещане на семейни разходи по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71 (вж. в този смисъл Решение по дело Hoever и Zachow, посочено по-горе, точки 23 и 25).

57 От точка 27 от Решение по дело Hoever и Zachow, посочено по-горе, следва, че такова обезщетение трябва да се приравни на семейно обезщетение по смисъла на член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент №°1408/71 (вж. Решение от 11 юни 1998 г. по дело Kuusijärvi, C-275/96, Recueil, стр. I-3419, точка 60).

58 По-специално, Съдът вече е приел по отношение на помощите за спиране на работа — предоставяни при определени условия на работниците, които престават да работят, за да ползват родителски отпуск, и аналогични на разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск — че помощи от този вид трябва да се приравнят на семейни обезщетения (вж. Решение от 7 септември 2004 г. по дело Комисия/Белгия, C-469/02, точка 16).

59 От всичко изложено следва, че разглежданото в главните производства обезщетение за родителски отпуск, от една страна, не може да бъде квалифицирано като „заплащане“ по смисъла на член 157 ДФЕС, и от друга страна, представлява социално-осигурително обезщетение, чиито характеристики отговарят на тези на семейно обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71.

60 Следователно на поставения въпрос трябва да се отговори, че член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71 трябва да се тълкуват в смисъл, че обезщетение за родителски отпуск като предвиденото от люксембургското законодателство представлява семейно обезщетение по смисъла на този регламент.

По съдебните разноски

61 С оглед на обстоятелството, че за страните по главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 1, буква ф), подточка i) и член 4, параграф 1, буква з) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. и изменен с Регламент (ЕО) № 1606/98 на Съвета от 29 юни 1998 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че обезщетение за родителски отпуск като предвиденото от люксембургското законодателство представлява семейно обезщетение по смисъла на този регламент.

Подписи